
Inhoud

Redactioneel	1	Oproepjes	2
Agenda	1	Persberichten	3
Vereniging	1	Ingezonden door onze leden	4
Gespreksgroepen	1	Boekbespreking	7
Boeken en andere media	2	PoezPas	8
		Colofon	8

Redactioneel

De zomereditie van de nieuwsbrief ligt voor jullie. Tussen de regenbuien en bijna hittegolven door samengesteld. Deze keer met veel bijdragen van onze leden. De redactie doet het de komende weken wat rustiger aan en in september gaan we uitgerust weer aan de slag voor de editie van oktober. Veel leesplezier toegewenst.

De redactie

Agenda

- 4 en 9 september **Lezingen van Baukje van Kesteren** over autisme en eenzaamheid. Nadere gegevens worden gepubliceerd op www.delachendepanda.nl.
- 13 september **Contactdag Alkmaar**. Locatie: Eetcafé De Bonte Bengel, Kerkplein 4. Verzamelen tussen 12:15-12:45 uur op Alkmaar Centraal Station aan de stadszijde tegenover Burger King.
- 27 september **Contactdag Nijmegen**. Gegevens hierover t.z.t. op de website.
- 18 oktober **Contactdag Arnhem**. Gegevens hierover t.z.t. op de website.

Vereniging

Op 5 juli j.l. is de jaarlijkse Algemene Ledenvergadering gehouden. De notulen van de vergadering zullen op de website geplaatst worden onder: [Downloads](#) → [Organisatie](#). Bij het ter perse gaan van deze nieuwsbrief is groot onderhoud op de website gaande, dus er kan mogelijk enige tijd overheen gaan voordat het verslag daadwerkelijk geplaatst wordt.

Voor leden die geen internet-verbinding hebben, kunnen deze notulen op aanvraag per post opgestuurd worden. Bel de informatielijn 030 - 711 35 91 en geef uw adres door.

Gespreksgroepen

In **Groningen** gaat op maandag 1 september een nieuwe gespreksgroep van start. De eerste avond is een informatieavond waarin de deelnemers met elkaar kunnen kennis maken, er uitleg over de gespreksgroep gegeven wordt en er vragen gesteld kunnen worden. Aan het eind van de avond kun je je dan definitief inschrijven. De avond begint om 19.30 uur en duurt tot ongeveer 21.30 uur. Het adres is: Bloemstraat 63, 9712 LC Groningen. De juiste data van de volgende gespreksavonden worden op de informatieavond bekend gemaakt. Alle gespreksavonden zullen telkens op een maandag zijn en om de 4 weken. De gespreksgroep wordt ondersteund door een ouder iemand die vroeger bij MEE heeft gewerkt. Er zijn geen kosten aan verbonden, wel wordt er een bijdrage voor koffie en thee gevraagd.

In **Wormerveer** gaat op dinsdag 30 september een nieuwe gespreksgroep van start, in samenwerking met MEE Zaandam en GGZ Dijk en Duin. Ook hier is de eerste avond een informatieavond.

De avond begint om 19.30 uur en duurt tot 21.30 uur.

Het adres is: Buurtcentrum De Lorzie, Marktplein 3, 1521 HS Wormerveer.

De gespreksgroep wordt ondersteund door een vrijwilligster.

Alle gespreksavonden zijn telkens op een dinsdag, om de 4 weken.

Voor beide gespreksgroepen kan je opgeven bij Hedwig: gespreksgroepen@pasnederland.nl of tel. 0578 – 712003.

Boeken en andere media

In de vorige nieuwsbrief hebben we een deel van een lijst met boeken doorgegeven die betrekking hebben op autisme bij volwassenen, of geschreven zijn door volwassenen met autisme.

Op alfabetische volgorde van schrijvers hebben we toen de B t/m I gehad. In deze nieuwsbrief volgt nu de K t/m W.

De redactie houdt zich altijd aanbevolen voor recensies die leden willen schrijven over een boek wat betrekking heeft op volwassen mensen met autisme. Je kunt je recensie opsturen naar de redactie.

- Landschip & Loes Modderman, Dubbelklik, ISBN 90 64 45 36 59, ervaringsverhalen, 2004.
Dit boek bevat de correspondentie tussen Landschip (autist) en Loes (NT) die ze hadden via e-mail. Geen droge opsomming van feiten over autisme maar een ontmoeting tussen Loes die oprecht geïnteresseerd is in het leven van Landschip, die bijzonder duidelijk kan beschrijven hoe hij zijn leven ervaart.
- Liane Holliday Willey, Doen alsof je normaal bent, ISBN 90 57 12 17 27, ervaringsverhalen, 2003.
Liane vertelt hoe zij zich lange tijd altijd maar aanpaste en hoe moeizaam dat ging. Ze is getrouwd, heeft een succesvolle carrière en kinderen. Pas toen haar dochter de diagnose Asperger-syndroom kreeg begreep ze dat ze het zelf ook had. Ze geeft ook nog praktische informatie.
- Marc Segar, Coping, ISBN 90 44 11 35 69, ervaringsverhalen, 2002.
Overlevingsgids voor mensen met het Aspergersyndroom.
- Olga Bogdashina, Waarneming en zintuiglijke ervaringen bij mensen met Autisme en het Aspergersyndroom, ISBN 90 44 11 53 75, informatief, 2004.
Praktische en wetenschappelijke informatie over hoe anders de ervaringen bij mensen met autisme kunnen zijn.
- Olga Bogdashina, Communicatiekwesaties bij Autisme en Syndroom van Asperger, ISBN 97 89 04 41 20 127, informatief, 2006.
Praktische en wetenschappelijke informatie over communicatie bij mensen met autisme.
- Temple Grandin, Denken als de dieren, ISBN 97 89 02 29 87 858, ervaringsverhalen, 2005.
Amerikaanse autistische dierenwetenschapper vertelt over haar inzicht in dierengedrag en haar visie op hoe dieren denken, over haar succesvolle professionele en wetenschappelijke carrière.
- Tony Attwood, Het syndroom van Asperger, ISBN 90 26 51 67 72x, wetenschappelijk, 2001.
Klinisch psycholoog beschrijft de symptomen van Asperger en geeft praktische strategieën. In het boek staan ook uitspraken van mensen met Asperger zelf.
- Tony Attwood, Hulp gids Asperger-Syndroom, ISBN 97 89 05 71 22 477, informatief, 2007.
In deze gids beschrijft Tony de huidige stand van zaken rond het Asperger-syndroom en geeft een beeld van de sociale ontwikkeling.
- Tony Attwood & Temple Grandin e.a., Meisjes en Vrouwen met Asperger, ISBN 97 89 07 76 71 221, informatief/ervaringsverhalen, 2008.
In dit boek bijdragen van vooral vrouwen met Asperger en vrouwelijke deskundigen over de specifieke problemen die vrouwen met Asperger tegenkomen op school en in relaties.

Oproepjes

Wie wil er een MASSA-activiteit organiseren?

Er is bij PAS al langere tijd geen MASSA-activiteit meer georganiseerd, terwijl er wel regelmatig vragen daarvoor binnenkomen bij ons. Een MASSA-activiteit is een georganiseerde activiteit naar bijvoorbeeld een museum, pretpark of dierentuin. Het kan ook een stadswandeling zijn of een bioscoopbezoek. Eigenlijk alles wat leuk is om met meerdere volwassen mensen met autisme te ondernemen.

Echter een MASSA-activiteit komt pas tot stand als één van onze leden het initiatief daartoe neemt. Wij hebben namelijk bij PAS geen vaste vrijwilliger die dit soort activiteiten wil of kan organiseren.

Bij deze willen we jullie dus uitnodigen om het initiatief te nemen tot het organiseren van een MASSA-activiteit.

Waar je bij het organiseren aan moet denken is het volgende: bedenk een activiteit waar je zelf graag naar toe zou willen gaan en die tevens leuk is om met meerdere mensen te ondernemen.

Plan een datum, bij voorkeur een zaterdag of zondag, en ga (indien van toepassing) na wat op die bepaalde dag de openingstijden zijn van de gekozen locatie. Informeer wat de entree-kosten zijn en of er een gelegenheid is om wat te eten of te drinken.

Bepaal een tijdstip van aanvang en waar de mensen die mee willen doen zich kunnen verzamelen, op het treinstation of bij de ingang van de locatie.

Informeer verder hoe je er vanaf het dichtsbijzijnde treinstation het beste kan komen, hoe lang je van daar vandaan nog eventueel moet lopen, of welke bus je vanaf het treinstation nog moet nemen.

Geef al deze informatie ruim van te voren (3 weken) door aan massa@pasnederland.nl en de aankondiging van de MASSA-activiteit komt dan zo spoedig mogelijk op de PAS-website te staan. Anderen leden die het lezen en zin hebben om mee te gaan kunnen zich dan opgeven bij het e-mail adres wat in de aankondiging staat.

Degene die de activiteit georganiseerd heeft krijgt op tijd nog te horen hoeveel mensen zich opgegeven hebben zodat hij of zij een idee heeft hoeveel mensen er komen en hopelijk volgt er een leuke MASSA-activiteit op.

Persberichten

Kunstacademie voor autisten in Nijmegen – 24 juli 2008

In Nijmegen gaat op 1 september een speciale academie voor beeldende kunst en vormgeving van start voor jongeren met een autistische stoornis. De UNIT academie begint met zestien leerlingen in de leeftijd van 18 tot 22 jaar.

Initiatiefnemer is muziektherapeut en sociaal pedagoog Paul Kroon, die ook persoonlijk ervaring heeft met de betrokken groep jongeren. "Onze leerlingen zijn normaal of zelfs bovennormaal intelligente kinderen met een kunstzinnig talent. Maar door hun stoornis is er op gewone opleidingen voor hen onvoldoende tijd en deskundigheid in huis", zegt hij.

De UNIT academie is niet uitsluitend bedoeld voor jongeren met een autistische aandoening. "Ook andere jongeren die er buiten hun schuld niet in zijn geslaagd een gewoon schooldiploma te halen en daardoor niet naar een reguliere kunstopleiding kunnen, zijn welkom", aldus de initiatiefnemer. Iedereen moet toelatingsexamen doen om te beziën of er voldoende talent aanwezig is.

De nieuwe academie beschikt over een tiental docenten, die ook aan andere kunstopleidingen les geven en die veelal zelf ook beeldend kunstenaar zijn. Ze besteden lessen extra aandacht aan geordend werken met afgebakende taken, wat voor autistische mensen vaak een probleem is. Kroon: "Maar uiteraard moeten onze leerlingen zelf ook wel sociale vaardigheden in huis hebben, anders is het onbegonnen werk.

De studenten komen uit het hele land volgens Kroon. Op kamers gaan wonen is voor de meesten nog niet haalbaar. Een aantal leerlingen heeft onderdak gevonden in een speciaal logeershuis en anderen maken gebruik van begeleide kamerbewoning. Daarnaast zijn wat gastgezinnen gevonden, maar daarvan zou Kroon er graag meer hebben.

De particuliere kunstopleiding duurt twee jaar met een uitloop naar drie jaar en kost 3500 euro per jaar. Kroon wil niet meer dan hooguit achttien studenten per leerjaar aannemen om de groep overzichtelijk te houden.

Radar Reizen – juni 2008

Radar Reizen biedt een reisaanbod afgestemd op vakantiegangers die vanwege hun psychische gesteldheid (enige) begeleiding nodig hebben. Wij organiseren korte en langere groepsreizen in binnen- en buitenland.

Een aantal jaren geleden bleek, dat onze cliënten behoefte hadden aan andere vormen van recreatie dan een eenvoudig uitje. Een volwaardige reis of dagtocht, georganiseerd door een echt reisbureau, specifiek georganiseerd voor deze doelgroep, was een logische vervolgstap. Radar Reizen maakt deel uit van Stichting Radar, een organisatie die mensen met psychische problemen verder helpt met de actieve invulling van hun leven. Radar heeft meerdere locaties verspreid over Oost-Nederland.

Mail ons gerust op reizen@stichtingradar.nl of bel met 0575-538630.

Een afspraak maken voor een kennismaking met Radar? Dat kan via www.stichtingradar.nl.

Ingezonden door onze leden

- Schrijf je eigen verhaal

In de vorige nieuwsbrief hebben we een oproep gedaan om je eigen verhaal te schrijven. We willen graag onze eigen leden aan het woord laten en misschien vind je het fijn om een stukje uit je leven te delen met de andere leden. Je kunt onder je eigen naam schrijven maar ook anoniem.

Schrijf wat je wilt, over hoe je met je autisme omgaat, wat je moeilijk of misschien juist makkelijk daarbij vind, over vriendschap, werk, studie of dagbesteding, een speciale hobby, je toekomstdromen, hulpverlening, over alles wat jij zelf belangrijk vind.

We zien je verhaal graag tegemoet.

Hieronder volgt het tweede deel van het verhaal van Edwin Rademakers, dat in de vorige nieuwsbrief is begonnen, en daarna twee nieuwe verhalen van leden.

Ik heb zelf autisme (deel 2)

Door Edwin Rademakers

Sociale contacten

Sociale contacten is een breed begrip en voor veel autisten erg lastig ik zal proberen aan te geven wat het met mij doet. Met wie, hoe vaak, hoe lang, wanneer, onderwerp, wie neemt initiatief, man of vrouw, op welke manier, kattenbelletjes.

Wie: Vrienden, kids, ouders(moeder), ex, kennissen, zus, etc.

Ik merk dat ik veel uit behoefte doe dus als ik steun nodig heb zoek ik contact. Graag met de persoon waar ik voor kies maar lukt dat niet dan zoek ik verder totdat ik iemand gevonden heb als ik het maar kwijt ben. Het effect neemt dan heel snel af maar beter iets dan niets.

Hoe vaak: Ik probeer uit het contact op te maken of ik welkom ben met m'n verhaal. Dat is lastig want vaak doe ik het met de telefoon en dan zie je niets en dan moet je het halen uit woorden en klankkleur en tempo. Het lukt me steeds beter. Ik merk dat iedereen een andere frequentie in z'n hoofd heeft zitten dat is van veel zaken afhankelijk waar je geen zicht op hebt.

Hoe lang: vaak bel ik 1 à 2 uur met iemand en de tijd vliegt om. Ik denk dat het m'n vrouwelijke kant is omdat ik niet echt een agenda heb maar het leuk vind me open te stellen naar de ander en niks is dan te gek. Ik heb een keer 7 uur met iemand gebeld, ik ben daar niet trots op maar ik wilde het een keer meemaken kijken wat het met me doet.

Wanneer: Ik vraag vaak of het gelegen komt omdat ze vaak weten dat ik niet kort van stof ben mijn coach gaf aan dat dat ook met autisme te maken heeft omdat ik moeite heb met hoofd en bijzaken maar ook de lijn vasthouden. Het moment is bij mij sterk behoefte gericht en dat maakt het er niet makkelijker op.

Onderwerp: Ik ben heel open en neem iemand al snel in vertrouwen. Mijn idee is dat je dan het meeste kan leren. Het risico is dat de ander er niet zorgvuldig mee omgaat maar probeer te voelen (lastig voor een autist) of het kan.

Wie neemt initiatief: Ik heb vrienden die dicht bij wonen maar waar ik maar een paar keer per jaar contact mee heb. Ik heb het gevoel dat het altijd van mijn kant moet komen en heb daar soms moeite mee maar ik wil hun niet loslaten dus moet het maar op die manier.

Man of vrouw: Ik heb een paar vrienden en meerdere vriendinnen. Ik praat liever met vrouwen want die komen niet meteen met oplossingen en proberen met je mee te denken. Ik denk ook dat vrouwen vaak bredere interesses hebben op het sociale vlak. Vaak mag je het over gevoel hebben.

Op welke manier: Bellen is m'n favoriet gevolgd door bezoek maar ook e-mail lukt aardig. Chatten ben ik nog niet goed in thuis en vind ik lastiger omdat je met zo veel onzekerheden zit

Kattenbelletjes: Verjaardaglijst op de wc, kranten, aanwijzigen van anderen. Het is een aaneenschakeling van verplichtingen met ieder zijn eigen protocol hoe je ermee om moet gaan. Bellen, kaartje sturen, bloemetje kopen. Mijn moeder heeft heel veel contacten en die is een meester in het onderhouden ervan. Ze voelt precies aan welke behoefte er is. Ik heb het haar gevraagd hoe ze het allemaal weet en zegt dan ach ik doe maar wat m'n gevoel me

ingeeft. Weer het gevoel ik word er soms boos om, omdat het er bij mij vaak aan schort. Ik vind het dan ook fijn als het echt van mij komt en als ik er zelf aan gedacht heb.

Lading: Ik ben erg concreet en snel to the point waardoor ik m'n verhaal niet altijd goed inkleed. Als mensen me kennen dan weten ze hoe ze er mee om moeten gaan maar voor nieuwe contacten is dat een stuk lastiger. Je moet heel goed kunnen aanvoelen wat wel en niet kan. Als voorbeeld heb ik met m'n moeder gehad over seks en wat het met mij doet. Ik ben dan vaak helemaal kwijt dat ze mijn moeder is en van een andere generatie ik zie haar als vriendin en als gelijke volwassene. Fout fout fout.

Er zijn heel veel ongeschreven regels die je mee krijgt door je opvoeding en door levenservaring. Mijn coach geeft aan dat ik emotioneel 13 a 14 jaar ben omdat ik in zijn ogen nog aan m'n puberteit moet beginnen en zelfstandig worden. Klote heb ik sinds 4 jaar het autisme stempel en krijg ik er dat ook nog bij. Ik mag mijn coach graag en vertrouw hem dus ik heb weer iets om aan te werken. Maar wat houdt puberteit in. En me een eigen mening vormen en niet meer werken met de gemiddelde mening van anderen.

Praten en schrijven is leven ik zou niet zonder kunnen. Mijn coach heeft ook al een keer gezegd dat dat een vorm is van ontkenning. Want zolang ik praat of schrijf ben ik toch geen autist want wat ik voortbreng is toch heel normaal denk ik dan maar. Asperger is een aanverwant autisme wat aangeeft dat het een mildere vorm is. Mijn coach geeft aan dat dat flauwekul is omdat asperger ook vaak mensen zijn die redelijk slim zijn en dus zich heel bewust zijn van de handicap.

Ik heb veel gelezen en er veel over gepraat met het idee als ik weet wat het is kan ik er ook van afkomen. Nee Edwin je hebt er mee te leven en het enige wat je kan doen is het een plaatsje te geven. Ik heb in de vier jaar dat ik gescheiden ben met 10 dames contact gehad en vaak is het autisme het struikelblok geweest. Eerst werd er interesse getoond maar als snel werd aangegeven dat ik wel heel anders ben als dat ik in eerste instantie overkom. Mijn uitstraling komt niet overeen met wie ik ben. Mijn coach geeft aan dat dat mijn overlevingsstrategie is. Als vrouwen me echt kennen dan is de partner interesse weg.

Dit is een onderwerp waar enorm veel autistische volwassenen mee zitten. Vrienden geven aan hou eerst van jezelf en zorg goed voor jezelf. Pas als je daar uit bent is er ruimte voor de ander.

Ik slik al vier jaar medicijnen antipsychotica en antidepressiva en ik rookte waardoor ik erg vlak was. Mooi dan hoef ik me ook niet verdiepen in m'n gevoel. Ik ben 4 maanden gestopt met roken en sinds 3 maanden met anti psychotica. In januari volgt de anti depressiva. Dan moet ik het zelf doen zonder hulp van middelen. Misschien kan ik dan weer een keer huilen als iets me aangrijpt want dat heb sinds mijn scheiding nooit meer gedaan. Ik had me er al bij neergelegd dat ik m.b.t. gevoel me er maar bij neer moest leggen dat dat bij minder ontwikkeld is.

Voor reacties: e.rademakers4@upcmail.nl

Twee openbarende dromen

Door Maarten van Loggem

Ik geloof in openbarende dromen. Ik heb ze zelf gehad. Nee, niet van die dromen die grootse inzichten geven waar je stad en land voor af moet om ze te verkondigen. Een ander heeft er niks aan, integendeel. Ze hebben me een leven vol desoriëntatie, gebrek aan inzicht voor mijn positie in deze wereld en van eenzaamheid aangekondigd, al heb ik dat vooral van de eerste droom, pas later helemaal begrepen. Het zijn dus geen mooie dromen, eerder nachtmerries, vooral de tweede en duidelijkste zou zo in een horrorfilm kunnen. Wil je ze toch horen? Nou, kom dan maar mee, de diepte in, ik beloof je dat ik je daarna weer zal laten gaan, naar boven, naar het licht...

De eerste en ingewikkeldste. Merkwaardig genoeg heb ik die herhaaldelijk als klein kind gehad. Ik denk dat ik hooguit 7, 8 geweest kan zijn.

Ik ben klein en zwerf verloren tussen een oneindig aantal gigantische tronen waar de andere mensen op zitten. Ze lijken wel wat op de Egyptische faraobeelden van Ramses II bij Abu Simbel. Ze spreken niet, ze zitten maar en zijn verbonden met elkaar door draden. Ook lopen er draden van hun handen en uit hun hoofden door een grijs wolkendek, dat ook wel een grijze hersenkoepel zou kunnen zijn, naar een onzichtbaar boven. Ja, ik ben de enige die vrij rond mag lopen, maar het is een schijnvrijheid; ik weet zeker dat we ons in een niet materiele omgeving bevinden, als het ware in een collectief hoofd, waarin ik voor altijd opgesloten zal blijven terwijl zij daarbuiten vrij zijn om zich te bewegen en te ontwikkelen omdat ze de voor mij geheime boodschappen kunnen gebruiken die ze door de draden aan mekaar door kunnen geven en door de nog geheimere boodschappen die van boven komen. Zij kunnen leren leven en zelfs gelukkig zijn.

De tweede droom, die ik zo'n tien jaar later, als jongvolwassene, regelmatig had, heeft dus geen enkele interpretatie nodig, maar oordeel zelf: ik slaap en word, in mijn echte slaap dus, wakker van de telefoon. Ik neem op maar hoor slechts een geborrel en gesis. Ik controleer de telefoonlijn, waarvan het me opvalt dat de lijn (eindelijk heb ik ook een draad!) langzaam opzwellt tot een slang. Dan kom ik bij de bellen op de gang die in te lijn gemonteerd zijn opdat in het hele huis de telefoon te horen is. Zodra ik bij de bellen gekomen ben klappen ze open en stroomt er gifgas uit de lijn.

Voor sommigen is autisme het zwarte gat waar een hart zou moeten zitten. Mee eens, maar dat is niet alles: je mist de intuïties die je nodig hebt voor het opdoen van vaardigheden, vooral de sociale. Je bevindt je in een vicieuze cirkel van de voedingsbodem ontberen je te ontwikkelen en er "niet bijhoren". Het gaat om vaardigheden die voor normalen zo vanzelfsprekend zijn dat ze zich er niet eens van bewust zijn dat ze bestaan, laat staan dat ze zich voor kunnen stellen dat er mensen kunnen zijn die ze niet hebben. Zo iemand kan dus niet anders zijn dan een luiwammes, een lijntrekker, iemand die niet mee wil doen en die je dan ook maar links moet laten liggen.

Wil je reageren op Maartens verhaal, stuur dan een e-mail naar redactie@pasnederland.nl, dan sturen wij het aan hem door.

Mijn verhaal

Door Maria van der Beek

Mijn verhaal, dat is lang, want ik ben 52 en 4 jaar geleden is bij mij PDD-NOS geconstateerd.

Als kind was ik op school een 'orgineeltje' zoals een tante altijd zei. Middelmatige leerling die het beter deed bij een strenge leerkracht dan bij een lossere.

Eerste jaar MAVO was een chaos. De stof ging, maar elke dag 't schoolgebeuren van elke les een ander lokaal en een andere docent. In de 3de werd het gemengd want de jongens kwamen erbij. Andere vakken en andere docenten en les in 2 gebouwen. Chaos.

Bij vakken als maatschappijleer, godsdienst, handel en boekhouden maakte ik mijn maakwerk en de rest deed ik thuis. Naar gym ging ik 'nooit', want dat was ergens anders in een zaal. Verder van huis en het stonk er. De les was niet te volgen. De docent deed met alles mee en riep al doende zijn aanwijzingen. Na 2 x ben ik niet meer gegaan. Ik had iemand voor de groep nodig.

Na de MAVO. Kleuterkweek. Goede structuur en leuke stof. Helaas had ik geen overzicht op 34 kleuters. In de 3de ging ik van de opleiding af.

Kinderverzorging/Jeugdverzorging en dat was een makkie. Ik kan me er weinig meer van herinneren.

Daarna de zwakzinnigenzorg in. Intern wonen. Dit was heerlijk. Combi van zelfstandig wonen, leren en werken.

4 Leuke jaren, maar helaas ontbrak het me aan overzicht, leiding geven en communicatie.

Een tijd de WW in en daarna de ziekenverzorging in. Bij demente bejaarden. Dit was lichamelijk zwaar en er was te weinig personeel en daardoor geen structuur. Ik kreeg ME/CVS en was altijd moe. De WW in en daarna de WAO in en voor 14 uur per week was ik peuterjuf. Ik liep stuk op collegialiteit, omgang met ouders en m'n ME/CVS.

Vanaf die tijd zit ik in de WAO voor 100%. Er zijn wat mankementen ontdekt. Hartfalen, voedsel- en medicijnallergie, fibromyalgie en ook autisme. Is dat erg? Nee, want er vallen zoveel stukjes op z'n plek. Mislukt op de kleuterweek, de Zwakzinnigenzorg, Ziekenverzorging en bij de peuters. Dat zijn achteraf gezien veel te sociale beroepen. Inmiddels werk ik 3 dagen op een afdeling verzending. 1 à 3 collega's. Vaste structuur en taken. Tussendoor komen er soms vragen en dan help ik. Heerlijk werk. Soms zwaar en ik ben steeds minder ziek. Ik kan komen en gaan wanneer ik wil en ik 't kan. Ik ben altijd welkom en er is zat te doen. Heel nieuw. Ik word gewaardeerd en er wordt met mij overlegd. Ik overzie wat er voor werk ligt en wie wat gaat doen. Ze zijn blij met mij. Ja, dat is heel nieuw, maar wel rustgevend.

Ik woon in Den Haag, mijn huis staat al meer dan een jaar te koop. Slechte makelaar en geen geld om hem voor € 1300,- uit te kopen. Geen bijstand, want m'n aanvulling is vol. Ik begrijp niets van geldzaken. en dat is nu een ramp. Ik kan van € 600,- WIA niet rondkomen. Eind van mijn spaargeld is in zicht, maar waar haal ik hulp? Wie gaat van alles voor mij regelen? Geen idee.

De gezondheid laat weer even afweten. Al weken keel- en oorontsteking of wat er op lijkt. Ik ben allergisch voor paracetamol en anti-biotica en de dokter kan er weinig mee. Wel medicijnen tegen maagzuur gekregen. Dat werd overgeven en diarree, daarna raakten m'n darmen verstopt. Nou heb ik vleesbomen. Wat een arts al niet ontdekt bij keelklachten. Voorlopig ga ik niet naar de dokter. Zo is het wel genoeg.

Wat zou ik willen!

- Iemand die mijn geld - en makelaarszaken doet en regelt.

- Dagjes uit. De Zonnebloem, Rode Kruis, Humanitas. Daar val ik buiten. Te goed voor gast en te 'slecht' voor vrijwilliger.
- Verhuizen en daar mijn leven op de rails zetten. Naar Winterswijk, een rustig dorp. Prikkelarme omgeving. Ik ga daar klarinet spelen, tekenen en schilderen en in de tuin werken. Geen activiteiten die sociaal te veel vergen. Ga ik wel of niet in een orkest. En m'n steun en toeverlaat is m'n moeder. Ze woonde 5 minuten van me vandaan. Ze kreeg een TIA en woont nu in Schiedam. Inmiddels bij al 't medisch gedoe ook nog in de overgang.

Ook is mijn PC niet meer bereid te e-mailen en internetten. Een andere nodig. Ja, maar wel een gratis. Zoveel geregeld. Laat dan maar.

Als ik in Winterswijk woon is iemand voor klusadviezen wel slim. Ik red me daar wel omdat 't daar wat socialer is met burenhulp en dergelijke dan hier in de stad. Ik hoop ook op wat meer aanspraak en zelf ook anderen te kunnen helpen. Ik geef Nederlandse les aan een Koerdische vrouw met 6 kinderen waarvan er 1 gehandicapt is. Ik ga mee naar de dokter. De kinderen zijn tussen de 5 en 18 en dat is geen combinatie. Ik kan het sociaal niet meer aan. Ook blijkt het een gezin wat meer hulp nodig heeft, dan ik kan geven.

Al met al is er geen dag hetzelfde.
Ik kan nog zoveel melden, maar dit is voor nu genoeg.

Boekbespreking

Door Karin van den Bosch

Dit land, waarin ik niet geboren ben.

Baukje van Kesteren
Trivium Uitgeverij, Sneek, 2008.
ISBN 978 90 79180 04 2

Onlangs is de gedichtenbundel "Dit land, waarin ik niet geboren ben" verschenen van Baukje van Kesteren. Baukje is bij sommigen al bekend van eerdere publicaties, zoals het boek "Een gat waar je hart zit", over eenzaamheid onder mensen met autisme. Ook nu vormt autisme of 'anders zijn' een belangrijk thema. Dit is rechtstreeks terug te vinden in de titels van de eerste serie gedichten, met kopjes als 'Anders', 'Anders II' en 'Aangeboren Anders'.

De bundel is ingedeeld in een aantal gedeelten, met daartussen steeds dezelfde pagina. De gedichten zijn hierdoor op thema gerangschikt, alhoewel een duidelijke hoofdstukweergave ontbreekt. De lezer moet zelf ontdekken wat de geclusterde gedichten met elkaar verbindt.

Voor Baukje zelf is de vormgeving erg belangrijk en ze vroeg mij om hier nadrukkelijk over te schrijven, omdat deze volgens haar bijzonder is. Nu moet ik eerlijk zeggen, dat ik dat bijzondere niet zo zie. Misschien was het de bedoeling van de vormgever, om de voor- en achterkant van het kaft om te draaien, maar dat weet ik niet zeker. In elk geval vind ik de voorkant die er nu staat, ook duidelijk een voorkant, ondanks de streepjescode die daarop is afgedrukt. De hele bundel is in zwart-wit, met uitzondering van de afbeelding op de achterkant. Deze afbeelding wordt regelmatig herhaald in de bundel en dient steeds als afbakening tussen een reeks gedichten. Wat vormgeving betreft, is er wel een ontwikkeling te zien in de bundel van zwart-wit (de voorkant) naar kleur (de achterkant). Ook de begingedichten hebben als thema vooral het anders zijn, je niet thuisvoelen, terwijl de bundel eindigt met een gedicht over thuiskomst en je op de achterflap uitkomt bij de ets 'Thuiskomst' van Hadewijch Ouwendijk.

Inhoudelijk gezien, vind ik de gedichten sterk wisselen qua kwaliteit. De gedichten, die handelen over anders zijn, verdriet en eenzaamheid, vind ik kwalitatief beter dan de overige gedichten. In de eerstgenoemde gedichten, staat de dichteres dicht bij zichzelf, waardoor deze gedichten veel krachtiger een emotie of beeld overbrengen op mij als lezer. Andere gedichten daarentegen, vind ik soms meer op rijmelarij lijken. Ze hebben een meer 'bedacht' karakter, of een wel erg hoog huis-tuin-en-keukengehalte. Dat is een beetje jammer.

Een voorbeeld uit de laatste categorie is 'Dokter Bogstra', over een huisarts te Sneek. Dit gedicht is geschreven ter ere van het afscheid van deze dokter, en hoewel het daar misschien zijn plek had, hoort het in deze bundel niet thuis. Iemand die deze dokter Bogstra niet kent, zegt dit gedicht weinig. Een voorbeeld van een gedicht, dat bij mij wel een emotionele snaar weet te raken is het openingsgedicht 'Anders'.

Al met al is het een dichtbundel, die voor een breed publiek toegankelijk is en die lekker wegleeft op een zondagmiddag. Naar literaire kwaliteit zul je echter moeten zoeken, of misschien toch een andere bundel moeten kopen.

Uit de donkere materie

Ik was een nova uit
Een ver sterrenstelsel
Met een attractieve naam
Buitenland, en ik cirkelde

Om je sterretje Settelen heen,
Dat niets anders deed dan
Als een razende om zijn as
Draaien vanachter *de nevels*,

Mijn licht voor lief nemend
Dat gênant helder werd.

Sanja Percela

colofon

nieuwsbrief

De nieuwsbrief is een uitgave van PAS en verschijnt zes keer per jaar.

Aan deze nieuwsbrief hebben bijgedragen:
Maria van der Beek, Karin van den Bosch, Sylvia Hubers, Hedwig Ideler, Maarten van Loggem, Sanja Percela, Edwin Rademakers, Frank van Tiel

kopij

Kopij voor de volgende nieuwsbrief dient uiterlijk 26 september 2008 in het bezit te zijn van de redactie: per e-mail naar redactie@pasnederland.nl , per post naar ons algemene postadres of per fax.

digitale nieuwsbrief

Wij zenden de nieuwsbrief bij voorkeur via e-mail. Abonneren op de digitale nieuwsbrief kan door een mail te sturen naar nieuwsbrief@pasnederland.nl met

als onderwerp 'aanmelding digitale nieuwsbrief PAS'. De digitale nieuwsbrief is te downloaden als PDF of Word-document.

contactgegevens PAS

Algemeen postadres:
PAS Nederland
J.M. van der Meijstraat 9
1333 PH Almere

Telefoon: 030 - 711 35 91
Fax: 084 - 736 4930

Verenigingsinformatie: algemeen@pasnederland.nl
Overige informatie en advies: advies@pasnederland.nl
PR en folders: communicatie@pasnederland.nl